Dodatek III.

Nálezy mandátovaného senátu podle zák. č. 201/1933 Sb.

Čís. 1.

I. Členem rozpuštěné strany nepřestává býti takový její člen, který pro nemoc ve straně aktivní činnost nevyvíjel. — II. K řízení podle § 17 zák. č. 201/1933 Sb. není třeba souhlasu příslušné sněmovny Národního shromáždění podle § 24 úst. listiny. — III. Mandátový senát nss-u není povolán zkoumati ústavnost zákona č. 201/1933 Sb. — IV. S hlediska § 17 zákona č. 201/1933 Sb. nemá právního významu, že se strana rozpuštěná rozešla před vydáním cit. zák., ani že členové její založili stranu novou.

Nález ze dne 25. listopadu 1933 č. 8 m. s. o rozpuštění strany »Deutsche nationalsozialistische Arbeiterpartei« (za senátora Františka K. adv. Dr. Leopold Schürer z Prahy).

Výrok: Členové poslanecké sněmovny Národního shromáždění Josef G., Ing. Rudolf K., Hanuš K., Richard K., Hugo S., Leo Sch. a členové senátu Národního shromáždění Dr. František J., František K., Arnošt T. a Leo W. pozbyli dnem 11. listopadu 1933 mandáty.

Důvody: Podle § 16 zák. z 25. října 1933 č. 201 Sb. o zastavování činnosti a o rozpouštění politických stran pozbývají rozpuštěním politické strany mandátu členové zákonodárného sboru, kteří byli zvoleni jako kandidáti volební strany, jejíž kandidátní listina zněla na jméno strany rozpuštěné, pokud členy rozpuštěné strany býti nepřestali aspoň 6 měsíců přede dnem jejího rozpuštění. Podle § 22 téhož zák. nemění okolnost, že strana rozešla se dříve, než její činnost byla zastavena nebo než byla rozpuštěna, nic na uplatnění ustanovení tohoto zákona. Podle § 17 odst. 1 téhož zák. rozhodne o tom, u kterých osob nastala ztráta mandátu, mandátový senát nss-u z moci úřední do 15 dnů ode dne, kdy oznámení vlády o rozpuštění strany došlo prvního presidenta nss-u.

Kompetence mandátového senátu jest těmito předpisy zcela přesně vymezena. Došlo-li zmíněné oznámení vlády o rozpuštění strany, pří-

sluší mandátovému senátu toliko zjistiti, které osoby byly zvoleny jako kandidáti volební strany, jejíž kandidátní listina zněla na jméno rozpuštěné strany, a vysloviti, že u nich ztráta mandátu nastala, pokud nepřestaly býti členy rozpuštěné strany alespoň šest měsíců přede dnem jejího rozpuštění.

Usnesením vlády z 11. listopadu 1933, uveřejněným v č. 259 Úředního listu republiky Československé, byla na základě § 1 cit. zák. rozpuštěna německá národně socialistická strana dělnická v Československu — Deutsche nationalsozialistische Arbeiterpartei. Toto usnesení bylo přípisem předsedy vlády z 11. listopadu 1933 sděleno prvnímu presidentu nss-u. Podle zprávy ministerstva vnitra a podle spisů volebního soudu byli všichni jmenovaní členové poslanecké sněmovny, resp. senátu Národního shromáždění, zvoleni z kandidátní listiny volební strany, znějící na jméno strany »Deutsche nationalsozialistische Arbeiterpartei«. Skutečnost tato nebyla také se žádné strany popřena.

Kromě senátora Františka K. také nikdo ze zúčastněných nebránil se námitkou, že aspoň šest měsíců přede dnem rozpuštění strany »Deutsche nationalsozialistische Arbeiterpartei« přestal býti členem této strany. Senátor František K. ve svém vyjádření ovšem tvrdil, že pro nemoc již od prosince 1932 činnosti strany se vůbec nezúčastnil, a dovozoval z toho, že ve smyslu § 16 zák. č. 201/33 prakticky přestal býti příslušníkem strany. Námitce této nemohl mandátový senát přisvědčiti, poněvadž podle § 20 odst. 2 lit. a) cit. zák. je příslušníkem strany, kdo je nebo v posledních šesti měsících byl organisovaným členem strany. Své členství v rozpuštěné straně senátor František K. nepopřel. Nelze tedy uznati, že přestal býti členem rozpuštěné strany, neboť tím, že od prosince 1932 nevyvíjel ve straně aktivní činnosti, jeho příslušnost k rozpuštěné straně nezanikla.

Jsou tedy u všech zúčastněných poslanců a senátorů splněny zákonné předpoklady, za nichž nastala ztráta mandátu. Se strany všech zúčastněných bylo však proti použití § 17 zák. č. 201/33 Sb. vzneseno několik námitek. Především bylo namítnuto, že příslušné sněmovny Národního shromáždění nedaly k řízení podle § 17 zák. č. 201/33 souhlas, jehož jest podle § 24 ústavní listiny zapotřebí k jakémukoli trestnímu nebo disciplinárnímu stihání.

Námitce této nebylo možno přisvědčiti, neboť řízení podle § 17 zák. č. 201/33 má podstatně jinou povahu než řízení trestní nebo disciplinární, jež koná se za účelem stihání spáchaného trestního neb disciplinárního deliktu. Řízení podle cit. § 17 spočívá naproti tomu patrně na názoru, již v judikatuře volebního soudu (srov. zejm. nál. z 22. června 1923 č. 383, sbírka Koschinova č. 127) vysloveném, že podle platných volebních řádů do Národního shromáždění jest to volební strana, jež z voleb práva na mandát nabývá, z čehož pak zák. č. 201/33 vyvodil důsledek, že zánik politické strany, na jejíž jméno zněla kandidátní listina volební strany, byl-li zánik tento přivoděn rozpuštěním politické strany podle tohoto zákona, nese s sebou i zánik mandátů touto volební stranou získaných.

Namítána byla dále neústavnost zák. č. 201/33 Sb. Mandátový senát nemohl však na tuto námitku vejíti. Neboť i mandátový senát ja-

kožto součástka nss-u jest vázán předpisy §§ 98 a 102 úst. listiny, podle nichž soudcové jsou zákonem vázáni a mohou při zákoně jen zkoumati, byl-li řádně vyhlášen. Je sice pravda, že podle zák. z 9. března 1920 č. 162 Sb. může ústavnost zákona za jistých předpokladů býti zkoumána, ale k tomu je příslušným jen ústavní soud, a dokud podle § 18 tohoto zák. nebyl zákon ústavním soudem prohlášen za neústavní a tedy neplatný, musí každý soud každý řádně vyhlášený zákon jako zákon respektovati.

V další námitce bylo uplatňováno, že rozpouštěcí usnesení vlády je nezákonné. Leč zkoumání zákonitosti rozpouštěcího usnesení vlády vymyká se z příslušnosti mandátového senátu. Zkoumání zákonitosti rozpouštěcího usnesení je myslitelno toliko v cestě řádné stížnosti k nss, jemuž náleží posouditi, zdali a do jaké míry usnesení toto je stížností vůbec nařikatelné, a, uzná-li stížnost za přípustnou, rozhodnouti, zdali usnesení je ve shodě se zákonem.

V další námitce bylo též uplatňováno, že rozpuštěná strana již 3. října 1933 ,tedy přede dnem 31. října 1933, kdy zákon č. 201/33 Sb. nabyl účinnosti, se rozešla, takže se zákon, který nemůže působiti zpět, na ni nevztahuje. Avšak podle citovaného již ustanovení § 22 okolnost, že strana se rozešla před rozpuštěním, nemění nic na použitelnosti ustanovení tohoto zák. Nemá tedy okolnost, že rozpuštěná strana se rozešla nejen před rozpuštěním ,nýbrž již před vydáním zákona, na jehož základě bylo rozpuštění její vysloveno, právního významu. Lze-li tu mluviti o zpětném působení zákona, bylo toto zpětné jeho působení právě v § 22 stanoveno.

Bez právního významu jest konečně i namítaná okolnost, že poslanci Hugo S., Rudolf K., Richard K. a Josef G. po rozejití se strany »Deutsche nazionalsozialistische Arbeiterpartei« založili novou politickou stranu »Sudeten-deutsche parlamentarische Vereinigung« a že se stali zástupci této nové strany. Neboť podle § 16 zák. č. 201/33 Sb. záleží na tom, že člen zákonodárného sboru byl zvolen jako kandidát volební strany, jejíž kandidátní listina zněla na jméno strany rozpuštěné. Členství v této rozpuštěné straně v době zvolení nemůže býti odčiněno tím, že člen zákonodárného sboru stal se později členem strany jiné. Právní význam by podle § 16 zák. č. 201/33 Sb. mohla míti jen okolnost, že jmenovaní poslanci již aspoň šest měsíců před rozpuštěním strany přestali být jejími členy, což však jmenovaní poslanci ani netvrdili.

Za tohoto stavu věci byl mandátový senát povinen vysloviti, že u všech shora jmenovaných členů poslanecké sněmovny, resp. senátu Národního shromáždění, ztráta mandátu nastala.